

Ansökan – Skydd och utveckling av den akvatiska faunan och florans

Genomströmningsprojekt – Södra Kärr.

Bilaga 11. Miljöbeskrivning av muddring av vik i Södra Kärr.

Bakgrund

I moment E - Beskriv syfte och önskat resultat med insatsen – har vi i sammanfattningen angivit att vår ambition via denna ansökan är, att målmedvetet bryta den negativt accelererande miljöförstöringen i vår vik, som till stor del är en instängd vik av Kalmarsund, på såväl kort som lång sikt.

Vår ansökan måste ses i ljuset av ett ”helhetstänk”, varför det krävs ett samlat grepp för att bryta den negativt accelererande vatten- och miljösituationen i vår vik genom...

- A. Rivning av nu befintlig vägbank och bro och på så sätt återställa det sund som fanns mellan fastlandet och Nötholmen samt mellan vikarna i Södra Kärr och Grämckulla i medio 1940-talet. Målet är att återfå 100 % av den genomströmning av syrerikt vatten som fanns före vägbankens tillkomst.
- B. Muddring av viken mellan fastlandet och Nötholmen som fastigheten Södra Kärr 1:55 har vattenrådighet och fiskerätt över.

Vi är helt övertygade, att om föreslagna åtgärder enligt ovan fullt ut genomförs, så kommer de insatsmål som redovisats under moment F i ansökan att uppnås, såväl då det gäller miljön lokalt såväl som ett led i arbetet med att nå de nationella miljö kvalitetsmålen ”hav i balans samt levande kust och skärgård” såväl som jämställdheten.

Vi kommer i det följande avsnittet ”miljöbeskrivning av muddring av vik i Södra Kärr” redogöra för hur vi ser på föreslagna åtgärder och på vilket sätt denna åtgärd kan bidra till ett ”helhetstänk” för att bryta den negativt accelererande vatten- och miljösituationen.

Vi är dock mycket väl medvetna om att bestämmelserna om strandskydd råder vid havet, insjöar och vattendrag (generellt till 100 meter) och omfattar både landområde och vattenområde med dess undervattensmiljöer. Strandskyddet syftar till att trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv åt allmänheten samt att bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet genom att upprätthålla bra förutsättningar för värdefulla naturmiljöer både på land och i vatten.

Vi är dock av den bestämda uppfattningen att vårt förslag av muddring av vår vik i Södra Kärr på intet sätt står i konflikt med strandskyddets syfte att bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet.

Vår vik har söder om Grisbäckens floddelta, en låg biologisk produktion och mångfald till följd av alltför hög vattentemperatur under sommarmånaderna, låg syremättnad och

övergödning.

Det saknas viktiga reproduktions-, uppväxt- och födolokaler för fisk i vår vik som kan bidra och skapa synergieffekter till de satsningar som redan gjorts uppströms Grisbäcken och som redovisats i "Ansökan" under moment E på sidorna 4-5.

Vårt förslag, vårt mål och vår viljeinriktning med muddringen av vår vik är snarare en "språngbräda" eller ett "åtgärds paket" för att uppfylla strandskyddets syfte fullt ut och därmed väsentligt bidra till det omgivande landskapet runt vår viks morfologiska och biologiska diversitet.

Nuläge

Den del av vår vik som fastighetsägaren till stamfastigheten Södra Kärr 1:55 har vattenrådighet och fiskerätt över omfattar ca 60 000 m² eller drygt 80 % av den totala vattenytan. Det är i första hand denna vattenyta som vi riktar våra blickar, tankar och åtgärder mot för att uppnå våra vatten- och miljömål.

I vår ansökan om muddring som en del av helheten, utgår vi ifrån att sedimenten i vår vik inte på ett nämnvärt sätt skiljer sig från de bottensediment som finns utmed kusten i Torsås kommun i övrigt. Genomförda sedimentprovtagningar har visat på låga halter av tungmetaller. Kustvårdsplan Torsås kommun 2009-2012, s 26. Påståendet ovan vad avser "förekomsten av låga halter av tungmetaller" i vår vik grundar sig på den sedimentundersökning i Kalmar sund, Torsås kommun som Hampus von Post (MiljöManagement) sammanställt i januari 2006 och som finns att läsa i sin helhet på Kustmiljögruppens hemsida http://www.kustmiljogruppen.org/pdf/rapport_sedimentundersokning_kalmarsund.pdf, där viken i Södra Kärr utgör en av sju undersökta vikar.

Ur Innehållsförteckningen på sidan 2 i denna sedimentundersökning finner vi de sedvanliga rubrikerna som sammanfattande diskussion och slutsats, uppdraget, undersökningens utförande, undersökningens resultat, tabeller, figurer samt bilagor. På sidan 3 under rubriken **slutsats** framkommer, "av undersökningens resultat framgår att sedimenten på samtliga undersökta platser i Södra Kärr är **mycket litet påverkat av föroreningar** och att massorna i detta avseende kan **hanteras utan restriktioner**".

Under rubriken "undersökningens resultat/fältundersökning framgår att det finns två undersökningsområden i Södra Kärr som kallas för Södra Kärr, **inre** som direkt avser vår vik samt Södra Kärr **yttre**.

För Södra Kärr, inre delen framgår att "vid provtagningstillfället var viken istäckt med icke bärande is som dock inte hindrade provtagning från avsedda provplatser, se sidan 16. Prover togs ut på 3 platser. Vattendjupet varierade mellan 0.7-0.9 meter. Sedimenten var här mörkt grå gyttja med en mäktighet på 80-120 cm".

För Södra Kärr, yttre delen framgår att ”prover togs ut på 3 platser. Vattendjupet varierade mellan 1.3–1.5 meter. Sedimenten var här grå gyttja med en mäktighet på 60-120 cm och underlagrade av sand. Delar av botten var täckt av vegetation”.

Vår vik behandlas särskilt i nämnda sedimentundersökning på nedan angivna sidor från 2006, en undersökning som måste betraktas som synnerligen aktuell.

05. Tabell 1. Undersökningsområden, provplatser och samlingsprover för analys. Av tabellen framgår att det finns två undersökningsområden i Södra Kärr som kallas för Södra Kärr, **inre** som direkt avser vår vik samt Södra Kärr **yttre**.
06. Undersökningens resultat, fältundersökning
07. Tabell 2. Analysresultat
16. Karta över området med provplatser inlagda.
- 24-25. Bilaga 1. Provtagningsprotokoll
33. Bilaga 2. Bilder från provtagningsplatser
38. Bilaga 3. Analysprotokoll
41. Labbrapport
- 46-47. Detekterad förening
49. Analys av fast prov – Glödförlust

Bottenkartering av djupet av sedimentlager av viken i Södra Kärr, augusti 2012

Samfällighetsföreningens konsult Rune Fransén har via sitt företag RBF-konsult sammanställt en rapport ”Bottenkartering av vik mellan fastlandet och Nötholmen för vilken fastigheten Södra Kärr 1:55 har vattenrådighet över med avseende på djup och sedimentförhållanden samt beräkning av sedimentvolymen”.

”Bro- och muddringsprojekt Södra Kärr, Torsås kommun, Bottensektioner.
Rune Fransén et al augusti 2012”

Baserat på denna rapport har följande nyckeltal för projektet beräknats och tagits fram avseende den del av viken som stamfastigheten Södra Kärr 1:55 har vattenrådighet och fiskerätt över.

- Vattenyta ca 60 ha.
- Sedimentvolym ca 50 000 m³.
- Djup till fast botten. Max 2.0 m under mvy.

- Vattendjup till sedimentyta mestadels 0.8-0.9 m.
- TS-halt 24 %.
- Avstånd till föreslaget sedimenteringsområde, deponi är ca 700 m.

Referensmodeller

I likhet med vad som redovisats under moment E - Beskriv syfte och önskat resultat med insatsen – på sidan 3, referensmodeller, har vi noga studerat följande nedan angivna övergripande vägledning för att minimera risken för negativ påverkan på den omgivande naturmiljön, men också för att reducera eventuella konflikter med andra intressen och intressenter.

Utifrån dessa vägledningar drar vi slutsatser som är applicerbara och berör vår vik i Södra Kärr, som till stor del är en instängd vik av Kalmarsund, vad avser natur- och skyddsvärden.

A. Landskapsregeringens - ANVISNINGAR FÖR UTFÖRANDE AV ANMÄLNINGSPLIKTIG MUDDRING ELLER ANNAT VATTENFÖRETAG

http://ftp.mariehamn.ax/miljo/pdf/Muddring_anvisning.pdf

B. Vägledning för muddring och kvittblivning av muddringsmassor, Länsstyrelsen och miljösamverkan Sverige

<http://www.miljosamverkansverige.se/projekt/Rapport%20Muddring/V%C3%A4gledning%20%C3%B6r%20muddring%20och%20kvittblivning%20av%20muddringsmassor.pdf>

C. Vägledning för dig som vill muddra

<http://www.lansstyrelsen.se/uppsala/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2005/2005-9-muddringpolicy-uppl2-webb.pdf>

D. Vägledning för muddringsverksamhet i Uppsala län

<http://www.lansstyrelsen.se/uppsala/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2004/2004-9-Vagledning-for-muddring.pdf>

Nedan anges en syntes av de fyra olika referensmodellerna, som vi särskilt beaktat och som ligger till grund för våra kontakter med Länsstyrelsen i Kalmar län och den eller de entreprenörer som skall tillfrågas för att genomföra vårt muddringsförslag fullt ut.

Genomförande

Definition

- Med muddring avses maskinellt avlägsnande av sediment, d.v.s. bottenmassor ur ett vattenområde för att fördjupa eller restaurera området och är enligt MB: s (Miljöbalkens) definition vattenverksamhet. (11 kap. MB), som kräver tillstånd enligt huvudregeln.
- I vårt fall rör det sig om muddring för att restaurera vattenområdet till det slag som fanns i medio 1940-talet.

Effekter av muddring

- Delar av botten förflyttas, vilket resulterar temporärt i att bottenlevande djur och växter delvis försvinner – ekosystemet kommer i obalans.
- Den biologiska produktionen inom det berörda området minskar temporärt och följs i allmänhet av en återkolonisering över tid.
- Muddringen av viken kommer att begränsas enligt översiktskarta över projektområdet enligt bilaga 05 och 15, till det vattenområde som fastigheten Södra Kärr 1:55 har vattenrådighet och fiskerätt över. Detta innebär konsekvensmässigt att viktiga lek- och reproduktionsområden i direkt anslutning till Grisbäcken inte kommer att bli berörda.
- Försämrat ljusklimat p.g.a. grumling leder till skador på djur och växter, då det uppslammade materialet avsätter sig också på växter och djur. Se bilaga 12 – metodbeskrivning av muddring av vik i Södra Kärr.
- Det kan ske en spridning av näringsämnen (kväve, fosfor) som förorsakar övergödning, vilket i sin tur temporärt kan leda till ökad algblomning. Eftersom det inte förekommer några miljögifter och tungmetaller i vår vik, kan inte heller sådana spridas, då bottensediment rörs om.
- Sedimenten kan frigöras.
- Vi utgår ifrån att vår botten i viken i Södra Kärr är näringsrik på närsalter såsom fosfor (P) och kväve (N) samt syrefattig, vilket kan leda till att dessa näringsämnen frigörs vid muddringsarbetet.
- Landhöjningen minskar på lång sikt vattendjupet i de grunda vattenområdena, dit vår vik i Södra Kärr tillhör, om inte klimatförändringarna med ökat vattenstånd kompenserar denna landhöjning.

Planering och anmälan om muddring eller vattenföretag

- Vi kommer att avsätta den tid som fordras för en omsorgsfull planering av muddringsåtgärden och i ett samrådsförfarande med såväl Länsstyrelsen i Kalmar län, Torsås kommun, mark- och fastighetsägare som direkt eller indirekt berörs av vårt projekt samt den entreprenör som kommer att få uppdraget förvissa oss om samt beakta de synpunkter som kommer in för att skona den akvatiska faunan och florán.
- Vi utgår ifrån och tar det som självklart att en välplanerad åtgärd sparar både kostnader och skonar miljón.

- Vi har redan införskaffat, innan ansökan lämnas in, vattenägarens till fastigheten Södra Kärr 1:55 skriftlig tillåtelse till muddringsåtgärden, vilket framgår av bilaga 14.
- I och med detta skriftliga godkännande från fastighets- och vattenägaren till fastigheten Södra Kärr 1:55 äger Samfällighetsföreningen i egenskap av verksamhetsutövare rådighet över vattenområdet enligt 2 kap. lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.
- Vad vi kan förstå, då denna ansökan inlämnas kommer muddringen att ske med hjälp av ”sugmudderverk”. Se bilaga 12 – metodbeskrivning av muddring av vik i Södra Kärr.
- Refererande till gällande lagar och förordningar inom miljöområdet utgår vi ifrån att vi har en skyldighet att göra ett samråd med Länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB (Miljöbalken) för att skydda och vårda ytvatten, så att det är i sådant skick och har sådan beskaffenhet, då där kan finnas sådana växter och djur som utgör för området normal flora och fauna, att vårt muddringsföretag skall ske med minsta intrång och olägenhet för allmänna och enskilda intressen, såsom möjligheten att bedriva fiske, påverka friluftsliv, inverka på rekreationsmöjligheterna, inverka på naturskönheten, kulturvärdena eller trivseln i området, påverka bebyggelse eller andra verksamheter i området.
- Eftersom tillstånd för ”muddringsverksamhet” kommer att meddelas enligt andra bestämmelser i MB (Miljöbalken) utgår vi i Samfällighetsföreningen ifrån att dispens från strandskyddsbestämmelserna inte behöver sökas särskilt.

Speciell uppmärksamhet kommer att fästas vid uppläggningsen av muddermassorna

- Vi är medvetna om att ”muddermassor” klassificeras som avfall, men tror oss förstå att våra muddermassor kan sorteras in under punkten 17 05 06 (SFS 2001:1063). http://www.kustmiljogruppern.org/pdf/rapport_sedimentundersokning_kalmarund.pdf
- På sidan 3 i ovan angivna sedimentsundersökning under rubriken **slutsats** framkommer ”av undersökningens resultat framgår att sedimenten på samtliga undersökta platser i Södra Kärr är **mycket litet påverkat av föroreningar** och att massorna i detta avseende kan **hanteras utan restriktioner**”. Med denna information som underlag från 2006 har vi från Samfällighetsföreningens sida inte anledning till att misstänka att bottensedimenten kan vara förorenade. Särskild undersökning av bottensedimenten torde därför inte vara påkallat mot bakgrund av att någon industriell verksamhet inte har skett eller tillkommit inom området och/eller det avrinningsområde som gäller för Grisbäcken, som negativt har påverkat vattenmiljön. Med hänsyn till vad som sagts ovan ”att muddermassorna kan hanteras utan restriktioner” är det Samfällighetsföreningens uppfattning i egenskap av verksamhetsutövare, att det inte är nödvändigt med en MKB (miljökonsekvensbeskrivning) enligt vad som stadgas i 6 kap MB (Miljöbalken).
- För att orsaka så begränsad påverkan som möjligt kommer uppläggning av muddermassorna att göras på land i ett invallat stort markområde ca 700 m från muddringsplatsen med beaktande av den naturliga topografin, ovanom högsta högvattennivån på ett sätt som passar in i miljön. Muddermassorna kommer inte att placeras inom natur- eller kulturhistoriskt värdefulla

miljöer. Valet av plats för uppläggning av muddermassorna har skett med hänsyn till fiske-, friluft- och naturvårdsintressen.

- Markägarens skriftliga godkännande till fastigheten Södra Kärr 1:55, Karl-Erik Olsson, för uppläggningsmassorna kommer att inhämtas efter det att anmälan inlämnats till Länsstyrelsen.
- Vi kommer att försäkra oss om att muddringsmassorna hålls kvar på ett betryggande sätt inom uppläggningsområdet.
- Vi kommer särskilt att beakta växlingarna i vattenståndet mellan hög- och lågvatten samt hur avrinning av regnvatten sker i området.
- Vi har en ambition, att muddermassorna senast efter två år skall vara omhändertagna för slutlig förvaring på ett betryggande sätt.
- Uppläggning och/eller dumpning av muddermassorna i vattenområdet kommer inte att ske. Ev. vass- och sävområden och/eller värdefulla strandängar kommer således inte att beröras. Inte heller finns det därför risk för att vågor och vattenståndsförändringar medför att finmaterialet ”svallar” ut i vattenområdet med negativ påverkan som följd.
- Samfällighetsföreningen kommer att i egenskap av verksamhetsutövare göra en anmälan till Torsås kommun enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Enligt 25 § i förordningen kommer anmälan att göras till kommunen genom att en komplett kopia av ansökan till Länsstyrelsen kommer att insändas till Torsås kommun.
- Vid denna skrivning har inte Samfällighetsföreningen inhämtat Torsås kommuns aktuella planläggning vad avser deponering av muddermassor på land, som bör finnas med i kommunens översikts- och detaljplanering.

Tidpunkten för muddringen eller annat vattenföretag kommer att väljas med omsorg

- Muddringsåtgärden eller annat vattenföretag skall i allmänhet utföras under en bestämd tid på året. 1 augusti ena året till 30 mars påföljande år är Samfällighetsföreningens förslag till Länsstyrelsen. Vi utgår ifrån att Länsstyrelsens miljöenhet kommer att i sitt tillstånd för vattenverksamhet mycket noga ange de tider under året som muddring får ske med beaktande av fåglarnas häckningstider och fiskarnas lektider. Havs- och bäcköring leker under senhösten och förvintern och är reproduktionsplatser uppströms Grisbäcken.
- Muddring på samma plats vid upprepade tillfällen med kort tidsintervall kommer inte att ske. Vi är av den uppfattningen att det är bättre med en ”stor” muddring än flera små.
- Hela muddringsåtgärdens alla delar kommer att planeras på förhand och i samråd med den entreprenör som skall utföra muddringsverksamheten och presenteras för Länsstyrelsen i Kalmar län. Se bilaga 12.
- Vi bifogar en översiktskarta över projektområdet (se bilaga 05) till anmälan omfattande genomströmningsprojekt med ny bro, muddringsområde samt preliminärt område för deponi av muddermassor.
- Den planerade förändringen i vattendjup kommer att anges och om det vid behov föreligger, kommer en profilritning att bifogas.

Övervakning och ansvar

- Samfällighetsföreningen är av den uppfattningen att föreslaget ”muddringsprojekt” **inte** står i strid med Miljöbalkens formuleringar i 1 kap, 2 kap 1-6§§ och 8§, 3 kap och 4 kap vad avser skyddsvärda miljöer eller människors hälsa av inte försumbar betydelse. Syftet med lagstiftningen är att förebygga negativa effekter och att miljöhänsynen i olika sammanhang skall öka.
- Södra Kärr Samfällighetsförening, i egenskap av sökande, dvs. den anmälningsskyldige, kommer att övervaka muddringsarbetet och att ansvara för det utförda arbetet, om inte annat avtalas med entreprenören. Särskild av Samfällighetsföreningens styrelse utsedd kontrollant kommer att övervaka muddringsarbetet.
- Södra Kärr Samfällighetsförening kommer att tillsammans med muddringsentreprenören skriftligen avtala om projektets genomförande i alla delar, däribland presentera situationsplan och beslut för den entreprenör som utför åtgärden inklusive uppläggningsplanerna av muddermassorna.
- Samfällighetsföreningen är i egenskap av verksamhetsutövare av den uppfattningen att det inte inom vattenområdet föreligger några kulturhistoriska lämningar enligt 2 kap. 10 § KML (Kulturminneslagen).
- Vi inser vikten av att övervakningen av muddringsprojektets genomförande är av väsentlig betydelse för åtgärdens slutresultat.
- Samfällighetsföreningen är fullt införstådd med att vi i egenskap av verksamhetsutövare har ansvaret för att söka erforderliga tillstånd.
- Samfällighetsföreningen är ödmjukt öppen för all hjälp och stöd den kan få i detta projekt från berörda myndigheter och beslutsfattare för att resultatet skall bli i enlighet med de uppställda målen och syftena med ansökan.
- Samfällighetsföreningen hänvisar till bifogad tabell 1 på sidan 15 med titeln ”Sammanställning av prövningsplikt och krav på samrådsförfaranden för verksamheter i anknytning till muddringsärenden i dokumentet nedan <http://www.lansstyrelsen.se/uppsala/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2004/2004-9-Vagledning-for-muddring.pdf>

Hänsynsregler enligt MB (Miljöbalken)

Samfällighetsföreningen har under huvudrubriken **genomförande** med underrubrikerna...

- Definition
- Effekter av muddring
- Planering och anmälan om muddring eller vattenföretag
- Speciell uppmärksamhet kommer att fästas vid uppläggningsplanerna av muddermassorna
- Tidpunkten för muddringen eller annat vattenföretag kommer att väljas med omsorg
- Övervakning och ansvar

...visat prov på och kunskap om vad MB (Miljöbalken) säger om de rättsligt bindande principerna och hänsynsreglerna genom att...

- skaffa sig den kunskap som behövs,
- vidta de försiktighetsåtgärder som behövs så snart det finns en risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön och därvid,
- tillämpa bästa möjliga teknik i fråga om yrkesmässig verksamhet,
- välja en lämplig plats,
- hushålla med råvaror och energi, utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning,
- inte använda kemiska produkter och biotekniska organismer som kan ersättas med mindre farliga sådana samt
- ansvara för att skada som har uppkommit för miljön avhjälps.

Samråd

Samfällighetsföreningen kommer att genomföra ett samrådsförfarande med Torsås kommun, mark- och fastighetsägare som direkt eller indirekt kommer att bli berörda av vårt projekt.

Projektsekreteraren Karl-Gustaf Eklund har haft en muntlig information/briefing om ”Genomströmningsprojekt Södra Kärr” tisdagen den 14 augusti 2012 med Pernilla Landin som är sekreterare i Vattenrådet, miljöinspektör och tillika kommunens vattenprojekts ansvarig.

Rune Fransén
Konsult
Ordförande i Torsås Kustmiljögrupp

Karl-Gustaf Eklund
Projektsekreterare